

1973-74 Lt. - Ls. med. nr 1.

LANDSKAPSSTYRELSENS MEDDELANDE till
Landstinget angående de riktlinjer landskaps-
styrelsen avser att beträffande turismen följ-
ja i förvaltningen.

Den turistmålsättningskommitté som förutsattes i finansut-
skottets betänkande nr 3/1973-74 Lt. har den 4 mars 1974 av-
givit sitt betänkande. Med utgångspunkt från detta betänkande
har landskapsstyrelsen låtit utarbeta ett förslag till allmän
målsättning för turismen. Då landskapsstyrelsen avser att i den
framtida förvaltningen följa de riktlinjer som kommer till ut-
tryck i detta förslag, får landskapsstyrelsen på sätt i 51 §
2 mom. landstingsordningen för landskapet Åland (11/72) stadgas
härmed förelägga Landstinget följande meddelande.

1. ALLMÄNT OM TURISTNÄRINGARNA

Turismen har icke karaktären av en näringsgren, utan levererar
endast avnämare för tjänster och varor som andra näringar pro-
ducerar. Hos oss är det främst de tre näringsgrenarna samfärdsel,
handel och personliga tjänster, som direkt betjänar turisterna och
som därför kan kallas turistnäringar. Bland de personliga tjäns-
terna åter kommer härbärgering och förplägnad i första rummet.
Men även flera andra näringsgrenar, såsom byggnadsverksamhet,
gårdsbruk, fiske och trädgårdsodling stimuleras av den ökade
efterfrågan på produkter som massturismen och gränshandeln ger
upphov till.

För ett skärgårdsområde som Åland är kommunikationerna till
och från landskapet en grundförutsättning för turismens och hela
näringslivets utveckling. En snabb trafikutbyggnad har skett de
senaste åren. I den har de åländska rederierna hävdats sig väl.

Detta har lett till att många välavlönade arbetsplatser skapats inom såväl kommunikationer som övriga näringar.

Den ekonomiska undersökning om Ålandsturismen som landskapsstyrelsen låtit utföra för perioden 1.3.72-28.2.73, visar att turismen gav direkt upphov till en sysselsättning motsvarande ca 1.570 helårsarbetsplatser, varav ca 470 i de landbaserade näringarna och ca 1.100 i åländska färjrederier. Av totala antalet sysselsatta inom landskapet svarar turismen för ca 16 %.

Turistnäringarna har sedan slutet av 1960-talet expanderat snabbare än övriga sektorer av det åländska näringslivet. Inresandesiffrorna till landskapet illustrerar detta. År 1970 besöktes Åland av 480.000 och år 1971 av 640.000 personer. År 1972 passerades miljonstrecket och ökningen var då 56 % från föregående år. Antalet inresande uppgick senaste år till ca 1,13 miljoner.

Under innevarande års tre första månader visar resandeströmmen jämfört med 1973 en minskning i januari med 4,25 % och med 17,1 % i februari medan ökningen i mars är 20,9 %. Under de senaste åren har en markant säsongförlängning kunnat registreras såsom framgår av bilagda diagram över resandefrekvensen. Även för första kvartalet 1974 blir det totalt en ökning på 2 % jämfört med första kvartalet år 1973.

En uppfattning om turismens betydelse i landskapet ger inväxlingen av turistvaluta i de åländska penninginstituten som under nämnda utredningsperiod uppgick till 137.000.000 mk vilket utgör 14 % av hela landets valutainväxling år 1972. Härtill kommer den valuta ålandsturisterna växlat i sitt hemland. En penningström av denna storleksordning genom näringslivet i ett litet samhälle ger obestridligt goda effekter på den allmänna ekonomiska utvecklingen.

Turistomsättningen i de landbaserade turistnäringarna var ca

55.000.000 mk eller ca 33 % av totalomsättningen. Intäkterna från rörelsen för de åländska färjrederierna var ca 84.000.000 mk. Ålandstrafikens andel härav var ca 43 %.

Vår nuvarande turism påverkas starkt av gränshandeln och är därmed mycket konjunkturkänslig. Av livsmedelshandelns totalomsättning svarar turisterna-gränshandlarna för ca 44 %. Av den totala landbaserade turistomsättningen utgör livsmedelshandelns turistomsättning ca 30 %. Inemot en tredjedel av de inresande kan karaktäriseras som "rena" gränshandlare. Även för en stor del av de övriga utgör gränshandeln ett viktigt motiv för att besöka Åland.

Vårt näringsliv är i hög grad beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen i omvärlden. Detta gäller inte minst turistnäringarna. Oljekrisen denna vinter ger en påminnelse om detta. Den hade kring årsskiftet stark negativ inverkan på resandeströmmens och gränshandelns storlek.

Ehuru gränshandeln icke direkt kan definieras som turism, har den dock en betydande inverkan på den egentliga turismen. Den utgör ett gott underlag för åretomtrafiken och möjliggör därigenom en bättre och billigare turisttrafik. Genom att köpresorna i stor utsträckning kombinerats med övernattnings och restauranthälsök har gränshandeln bidragit till betydande investeringar i hotell- och restauranthälsöbranschen.

Läget inom turistnäringarna i dag påverkas av en tillsynes mycket snabb återhämtning av den ekonomiska tillväxten i Sverige under 1974. I Finland räknar man med vissa svårigheter i näringslivet på grund av en uppskattad fortsatt inflation om hela 15 % år 1974. Då jordbruksavtalen i Sverige gjorts upp så att jordbruksprodukternas pris delvis subventionerats av staten och omsättningsskatten på dessa produkter sänkts samtidigt som jordbruksavtalet i Finland höjt konsumentprisen, inverkar detta utjämnande

på prisskillnaderna på livsmedel mellan de båda länderna.

Eftersom livsmedlen såsom ovan framgått utgör den viktigaste gränshandelsvaran kan berörda omständigheter under den närmaste tiden inverka på gränshandelns omfattning. Erfarenheterna från tidigare år visar att omslagen kan komma snabbt.

Stuguthyrning är en form av säsongturism som fått stor omfattning och som självstyrelsemyndigheterna understött. Uthyrningsstugornas antal uppgick år 1970 till 1.343 och har sedan dess utökats med knappa hundra stugor per år. Sommaren 1973 kan sålunda antalet uppskattas till ca 1.600 med en kapacitet av ca 8.000 bäddplatser. Nämnas kan att totala antalet bäddplatser i landskapet uppgår till ca 11.000 stycken.

Mindre och medelstora stugbyar drivs med framgång som binnäring till gårdsbruket. Enligt turistutredningen gav stuguthyrning 1972 en bruttoinkomst på 2.886.000 mk åt jordbrukare och andra markägare. Genom denna verksamhet har såväl sysselsättningen som inkomsterna från turismen kunnat spridas inom landskapets olika delområden och befolkningsgrupper.

Av den undersökning om marknadsföringen av åländska jordbruksprodukter som utvecklingsdelegationen låtit utföra framgår att turisterna utgör en stor och för vårt jordbruk intressant konsumentgrupp.

Hurudan utvecklingen de närmaste åren kommer att gestalta sig inom den egentliga turismen på Åland är svårt att förutspå. Av den statistik OECD publicerar om turismens utveckling i medlemsländerna framgår att turistintäkterna stigit under 1960-talet med i medeltal 11 % per år. För Finlands del är motsvarande siffra 20 % per år och under 1970-talet räknar man med att turistintäkterna skall stiga med i medeltal 10 % per år. Allt tyder i dag på att servicenäringarna tack vare turismen kommer att höra till de mest expansiva näringarna.

Turistnäringarnas utbyggnadstakt är beroende av kapitaltillgången. Självstyrelsemyndigheternas resurser härvidlag är idag mycket blygsamma i förhållande till aktuella satsningar varför utbyggnadstakten i stor utsträckning bestämmes av det privata näringslivet.

Med hänsyn till turistnäringarnas stora ekonomiska betydelse och förutsättningar att utvecklas inte blott i landskapets centrala delar utan även i glesbygderna finner landskapsstyrelsen det likväl angeläget att turismen också i fortsättningen främjas genom åtgärder från landskapets sida. Landskapsstyrelsen avser att härvid följa nedan angivna riktlinjer.

2. MÅLSÄTTNINGEN

Landskapsstyrelsen skall i sitt arbete såsom hittills för turismens främjande sträva till att uppfylla den av landstinget antagna allmänna målsättningen för hela näringslivet, vilken har följande innehåll:

"Den åländska befolkningen bör tillförsäkras full sysselsättning och i förhållande till närliggande regioner fullgod ekonomisk standard inom sitt eget område.

Landskapet bör undergå en möjligast snabb ekonomisk tillväxt under hänsynstagande till att särskilt näringslivets struktur och lokalisering samt befolkningsförhållandena i olika regioner utvecklas så att samhällsbalansen upprätthålles i landskapet i enlighet med dess särförhållanden".

Målsättningen för turismens utveckling i landskapet bör vara att den utformas, dimensioneras och lokaliseras med tanke på att ge största samhällsnytta med ett minimum av olägenheter. Turistnäringarna bör höja ålänningarnas levnadsstandard genom skapande av säkra arbetsplatser för framtiden. Vid utvecklingen av turistnäringarna bör hänsyn tas till naturliga förutsättningar. Investeringsarna bör grunda sig på långsiktiga ekonomiska bedömningar. I den mån landskapets satsningar kan inverka på lokalisering och

utbyggnad av turistanläggningar bör strävan vara att åstadkomma ett konkurrenskraftigt alternativ för den egna befolkningen att stanna hemma d.v.s. skapa en välavlönad basnäring av turismen. Målet för utbyggnaden av turistnäringarna bör vara att de förmår hävda sig i konkurrensen om arbetskraften med övriga näringar inom regionen och i jämförelse med närliggande regioner. Året-om-turismen bör sålunda vidareutvecklas och säsongturismen förlängas så att särskilt skärgården och glesbygdsområdena gagnas.

Marken bör disponeras för rörligt friluftsliv, bebyggelse och andra anläggningar så att man icke spolierar de naturvärden som ytterst ligger till grund för såväl turistnäringarna som den egna befolkningens trivsel.

Landskapsstyrelsen strävar till att utbyggnaden av turistnäringarna sker i takt med vad det lokala behovet av arbetsplatser förutsätter. Ifall utbyggnadstakten äventyrar samhällsbalansen eller är ett hot mot miljön bör samhällsbalansen och miljön prioriteras.

Landskapsstödet till turistnäringarna bör användas som ett regionalpolitiskt medel för de utvecklingssvaga områdena i landskapets glesbygder på landsbygden och i skärgården. I mån av möjlighet bör samhället med sina stödåtgärder påverka turistanläggningarnas lokalisering så att landsbygd och skärgård bibehålls levande och att befolkningen där tillförsäkras utkomst och service. Också projekt i tätorterna bör stödas så framt de inte står i strid med den allmänna målsättningen.

3. ÅTGÄRDER

Av de åtgärder som föreslagits av turistmålsättningskommittén avser landskapsstyrelsen att aktualisera följande åtgärder under den närmaste framtiden.

3.1. Lånemedel, räntestödsmedel samt bidrag och garantier

Fortsättningsvis prioriteras glesbygdsturismen och binärings-

turismen. Redan existerande anläggningars behov beaktas. Landskapsstyrelsen avser att med tillbudsstående medel understöda

- a) uthyrningsstugor,
- b) stugbyar,
- c) kongress- och konferensanläggningar samt övriga förplägnads- och härbärgeringsrörelser ävensom behövt butiksnät,
- d) gästhamnar, golfbanor, badplatser,
- e) aktiviteter inom turismen, såsom ordnat fritidsfiske och möjligheter till fångst av ädelfisk,
- f) marknadsföring, främst sådan som syftar till året-om-turism, säsongförlängning och spridning av turismens positiva effekter.

3.2. Utbildning. Yrkesutbildningen i landskapet bör vidareutvecklas med beaktande av turistnäringarnas behov.

3.3. Planering. Turismens behov bör beaktas både inom den ekonomiska och fysiska planeringen. Bland annat bör en regional statistik anpassad för turistplaneringen uppgöras. Sedan utvecklingsplanen för skärgårdsturismen färdigställt bör planen utvidgas att omfatta hela landskapet. Landskapsstyrelsen avser att ge byrån för turistärenden i uppdrag att utföra en efterfrågeanalys, och bl.a. på grundval av denna uppgöra ett program för marknadsföringen.

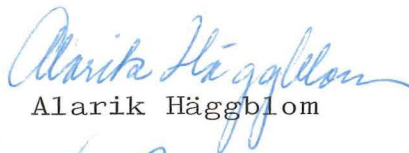
3.4. Rådgivning och information. Personalen vid byrån för turistärenden bör utökas för att möjliggöra intensifierad information och rådgivning. Kontakterna med de kommunala turistnämnderna bör bli regelbundna. Näringsidkare bör få råd angående kreditfrågor, byggnadsanläggningarnas dimensionering och lokalisering. För utbyggnaden av uthyrningsstugor och andra aktiviteter är en sakkunnig information och rådgivning speciellt viktig.

3.5. Kommunikationer. Kommunikationerna i glesbygd och skärgård vidareutvecklas. Behovet av snabba persontransporter i skärgården både med tanke på lokalbefolkningens och turisternas behov beaktas vid trafikplaneringen.

3.6. Marknadsföringsorganisation. Landskapsstyrelsen strävar att medverka till att marknadsföringen av Åland organiseras så att helhetens intressen bevakas.

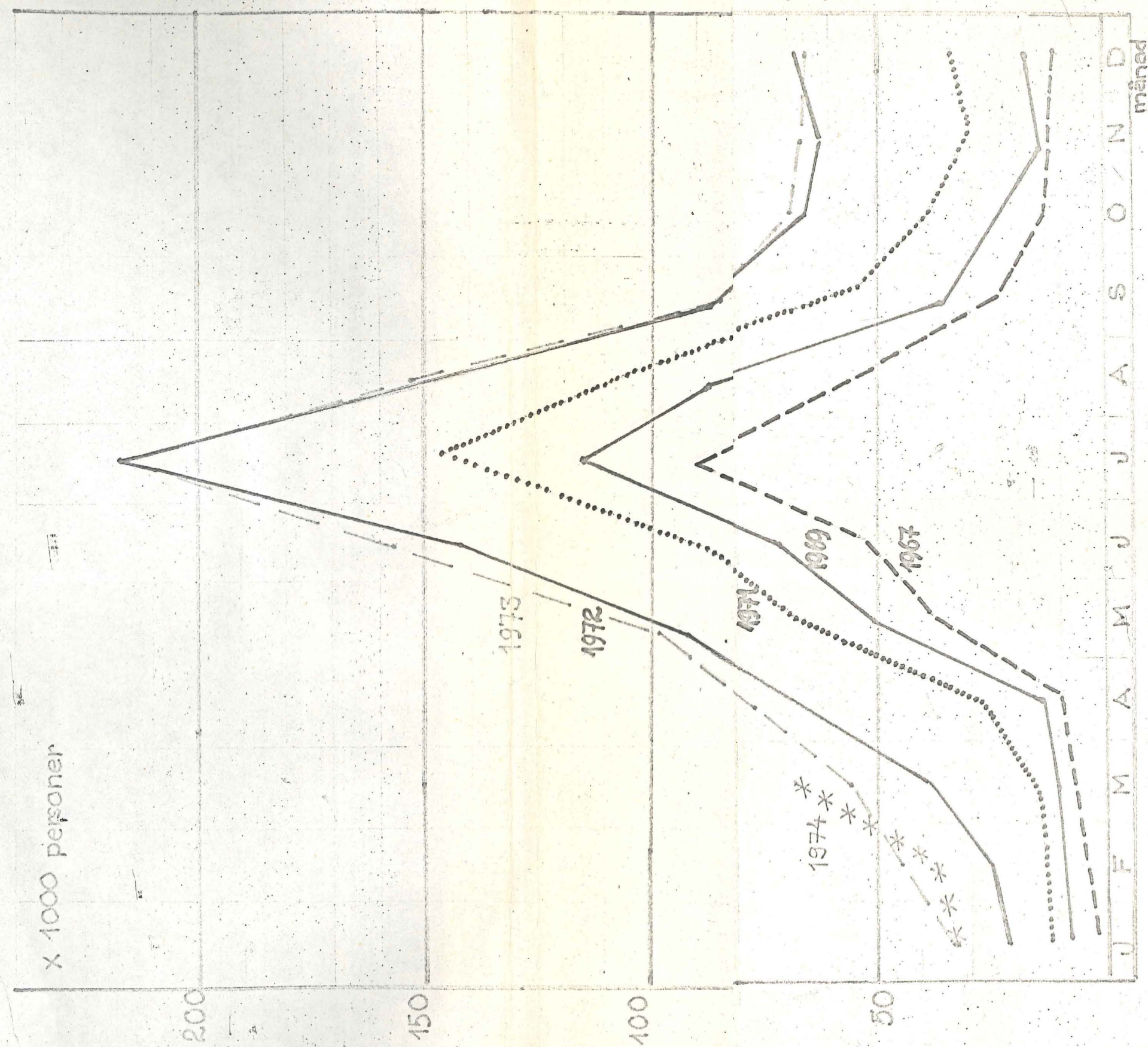
Härutöver avser landskapsstyrelsen att utreda möjligheterna att i större utsträckning anlita skattepolitiska medel för att styra turismen i önskad riktning samt även utreda huruvida en sådan lagändring kunde åstadkommas att casinoverksamhet kan införas i landskapet.

L a n t r å d

Alarik Häggblom

Chefen för näringsavdelningen

Tor Mattsson

Landstinget har meddelande. Utskottet utvecklingsplanerare Målsättningen.

Landskapsstyrelsen de riktlinjer landskapen, angett en målsättning. Texten i fråga om h de sätt:

-Turismen bör ut på att ge största s

Begreppen 'utfor har utskottet närma pektive kvantitativ liksom frågor om lo dragningar mellan d särskilt till synes ningen. I lokalisering olik former av tur

Olägenheterna är precisera. I dessa området, liksom frå Detta område borde om turismens ekon

Landskapsstyrelsen målsättningen. Bl. men bör vidareutve skärgården och gle skäl att närmare b

Enligt utskottet bestå av närmast t

- a) året-om-turi
- b) säsongturism
- c) gränshandeln